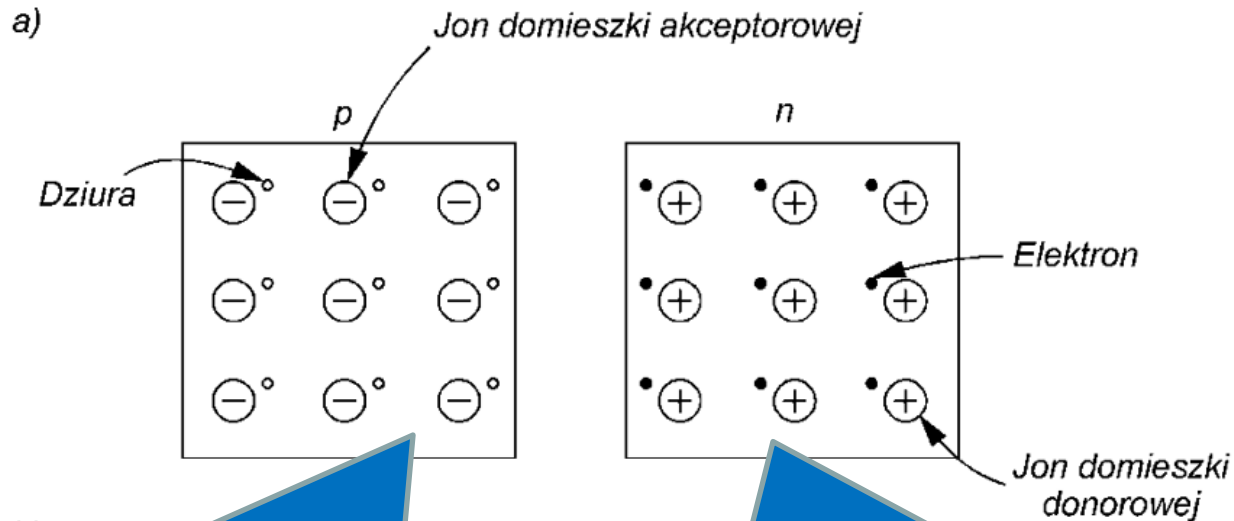

Złącze p-n

Gdy obszary półprzewodnika typu p i n nie graniczą za sobą

W półprzewodniku typu p istnieją:

- ujemne nieruchome ładunki zjonizowanych atomów domieszki akceptorowej
- dodatnie ładunki ruchomych dziur (nośników większościowych).

Obszar zachowuje obojętność elektryczną.

W półprzewodniku typu n istnieją:

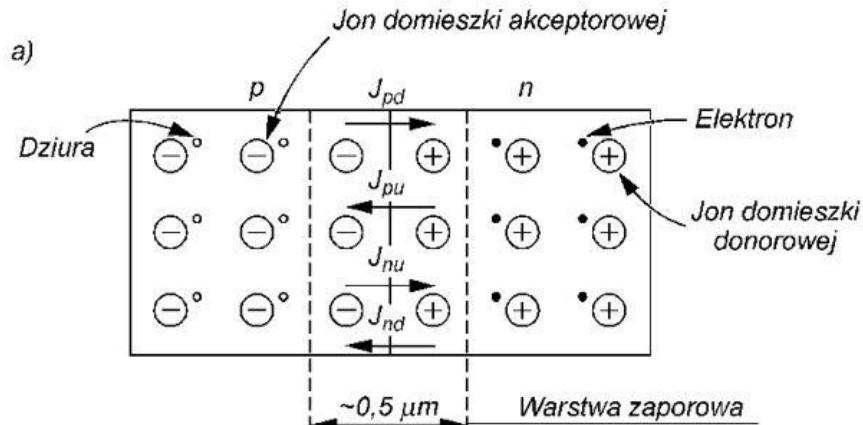
- dodatnie nieruchome ładunki zjonizowanych atomów domieszki donorowej
- ujemne ładunki ruchomych elektronów (nośników większościowych).

Obszar zachowuje obojętność elektryczną.

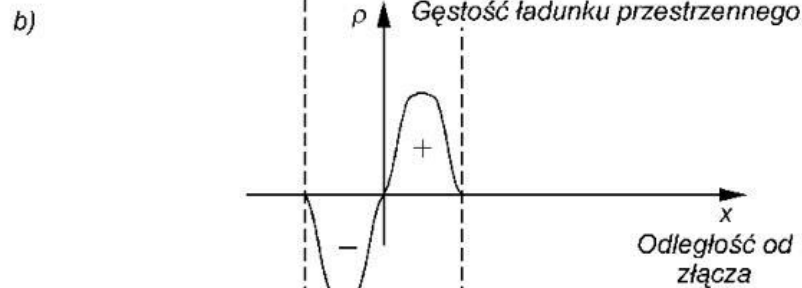
**Złącze p-n jest to obszar półprzewodnika
monokrystalicznego utworzony przez dwie
graniczące ze sobą warstwy:
jedna typu p
druga typu n**

Obraz złącza p-n

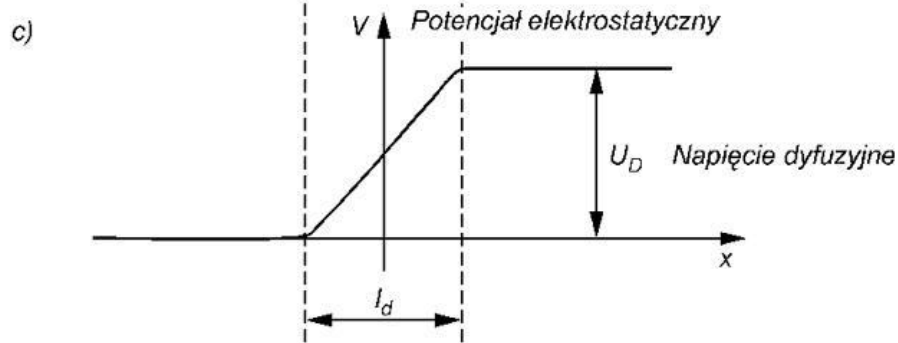
Złącze powstałe w specjalnym procesie technologicznym

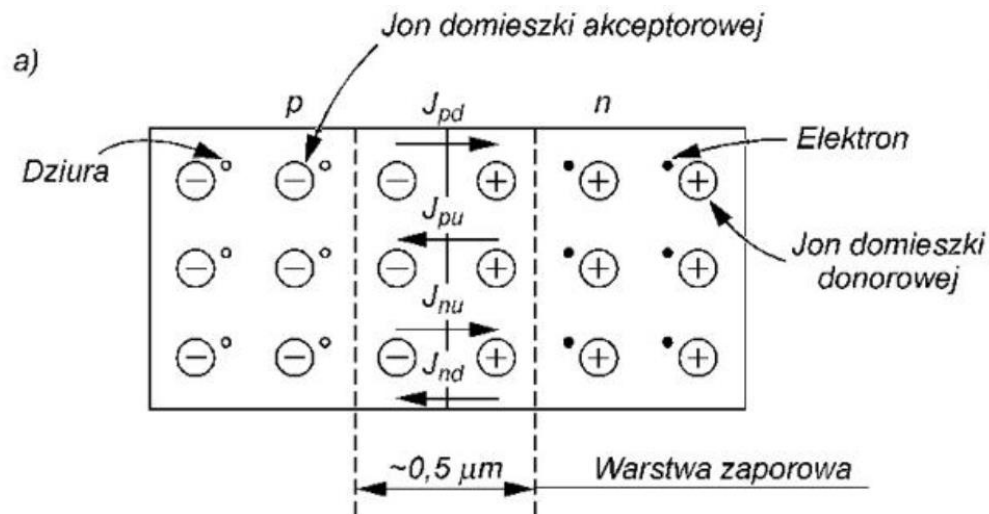
**utworzone złącze z
zaznaczeniem prądów
dyfuzyjnych i unoszenia**

**rozkład
ładunku
przestrzennego**

**rozkład
potencjału**

W momencie utworzenia złącza następuje proces dyfuzji elektronów z materiału n do p - prąd J_{nd} oraz dziur z materiału p do n - prąd J_{pd} .

Powstają dwa strumienie prądu dyfuzyjnego.

Cel - wyrównanie koncentracji nośników ładunku.

Odływ nośników na skutek istnienia prądu dyfuzyjnego powoduje powstanie po obu stronach złącza nieskompensowanej dipolowej warstwy ładunku wytwarzającej pole przeciwdziałające dalszej dyfuzji.

Skutek – powstanie pola unoszenie elektronów i dziur w kierunkach przeciwnych.

Powstają dwa strumienie prądu unoszenia nośników skierowane przeciwnie: dziur z obszaru n do p - prąd J_{pu} i elektronów z obszaru p do n - prąd J_{nu}

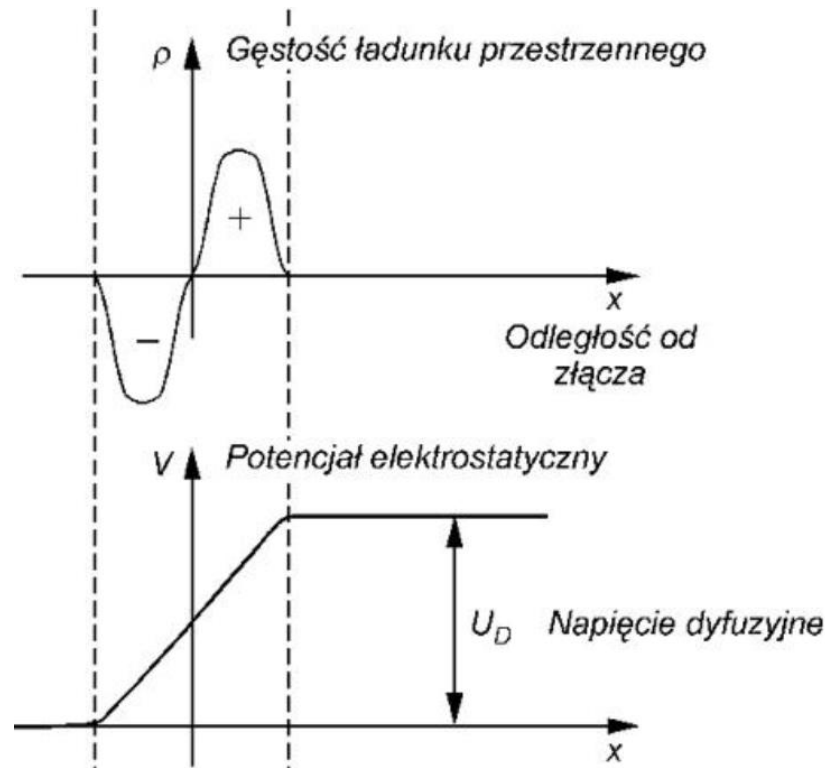
w złączu dochodzi do równowagi dynamicznej

$$J_{pd} - J_{pu} = 0$$

$$J_{nd} - J_{nu} = 0$$

gęstość prądu dyfuzyjnego i unoszenia
dziur osiągają te same wartości

gęstość prądu dyfuzyjnego i unoszenia
elektronów osiągają te same wartości

Skutek równowagi dynamicznej: istnienie na złączu dipolowej warstwy ładunków tzw. warstwy zaporowej lub warstwy ładunku przestrzennego.

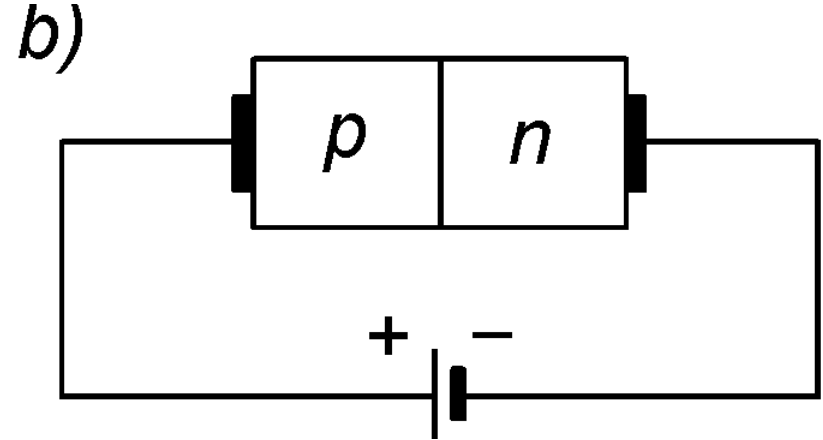
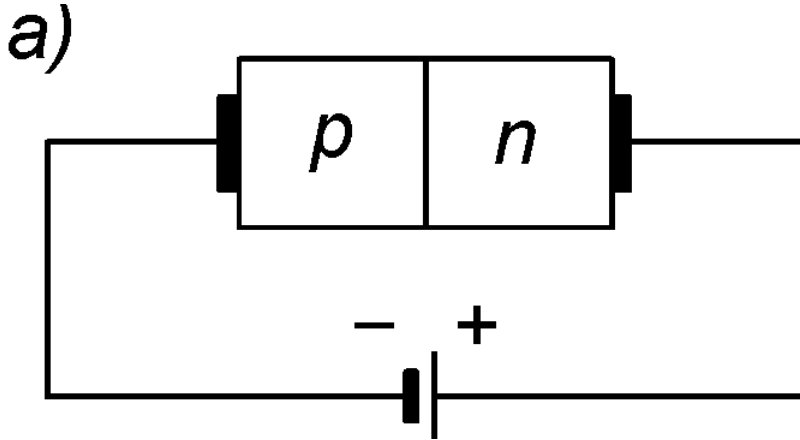
W obszarze granicznym pojawia się napięcie,

utworzona jest bariera potencjału zwana inaczej napięciem dyfuzyjnym U_D

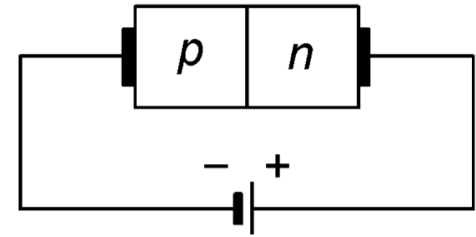
dla złącza krzemowego $U_D = 0,7 \text{ V}$

dla złącza germanowego $U_D = 0,3 \text{ V}$

POLARYZACJA ZŁĄCZA

Złącze p-n spolaryzowane w kierunku: a) zaporowym, b) przewodzenia

Polaryzacja złącza p-n w kierunku zaporowym

Zewnętrzne źródło napięcia jest połączone biegunem dodatnim z obszarem typu n,
a biegunem ujemnym z obszarem typu p.

Polaryzacja zewnętrzna jest zgodna z biegunowością napięcia dyfuzyjnego.

Bariera potencjału złącza zwiększa się o wartość napięcia zewnętrznego.

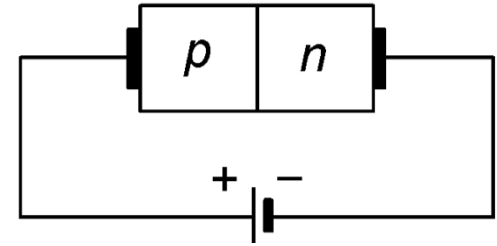
Maleją składowe dyfuzyjne prądu elektronowego i dziurowego, pozostają
niezależne od napięcia składowe prądu unoszenia nośników mniejszościowych.

Przy polaryzacji złącza p-n w kierunku zaporowym płyne prąd nośników
mniejszościowych dużym zakresie niezależny od przyłożonego napięcia

- **prąd nasycenia I_s**

Polaryzacja złącza p-n w kierunku przewodzenia

Zewnętrzne źródło jest połączone biegunem dodatnim z obszarem typu p, a biegunem ujemnym z obszarem typu n.

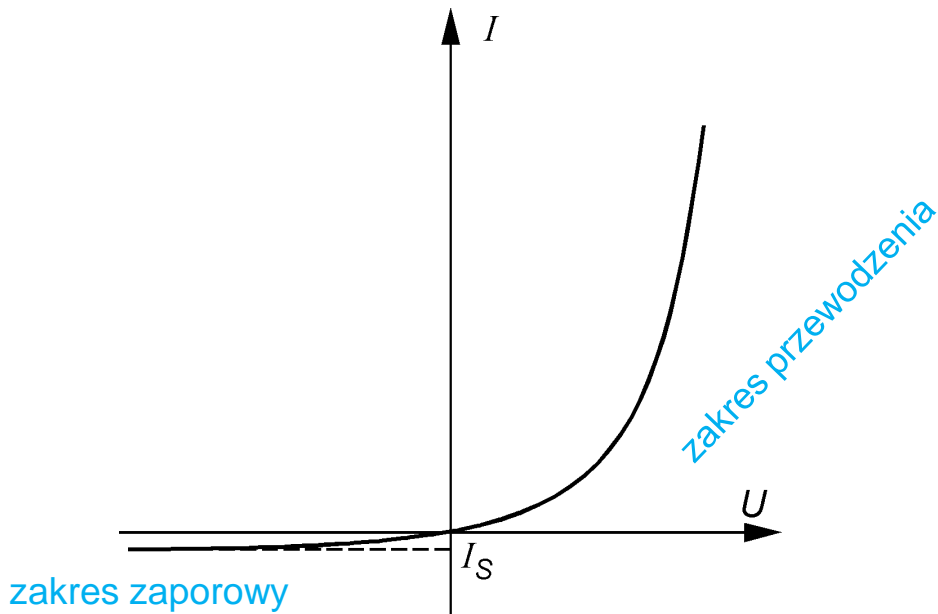
Polaryzacja zewnętrzna jest przeciwna w stosunku do biegunowości napięcia dyfuzyjnego.

Bariera potencjału złącza maleje o wartość napięcia zewnętrznego.

Dominują składowe prądów dyfuzyjnych elektronów z obszaru n do p i dziur z obszaru p do n i ich wartość zwiększa się wraz ze wzrostem napięcia polaryzacji.

Przy polaryzacji złącza p-n w kierunku przewodzenia płyne prąd nośników większościowych (prąd dyfuzyjny), którego wartość silnie zależy od przyłożonego napięcia zewnętrznego.

Charakterystyka prądowo - napięciowa złącza p-n

Równanie Shockleya

$$I = I_S \left[\exp \left(\frac{U}{\varphi_T} \right) - 1 \right]$$

I_S - prąd nasycenia złącza

$\varphi_T = (k T / q)$ potencjał termiczny elektronu, dla $T = 300 \text{ K}$ $\varphi_T = 26 \text{ mV}$

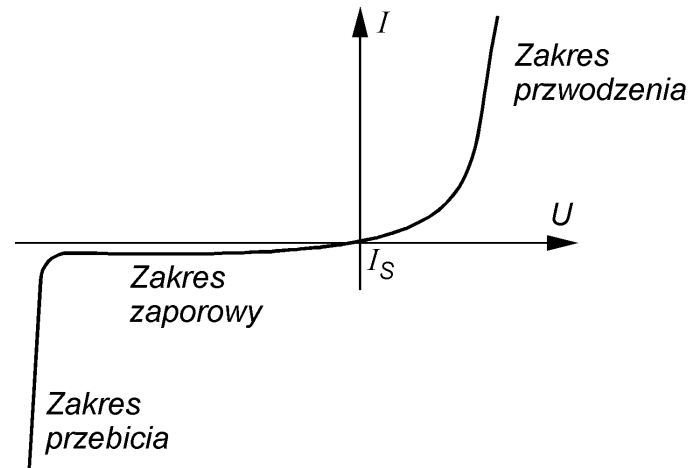
$k = 1,38 \cdot 10^{-23} \text{ J / K} = 8,62 \cdot 10^{-5} \text{ eV / K}$ stała Boltzmana

$q = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$ ładunek jednostkowy

WYBRANE WŁAŚCIWOŚCI ZŁĄCZA

PRZEBICIE ZŁĄCZA

jest to zjawisko gwałtownego przyrostu prądu przy polaryzacji w kierunku zaporowym

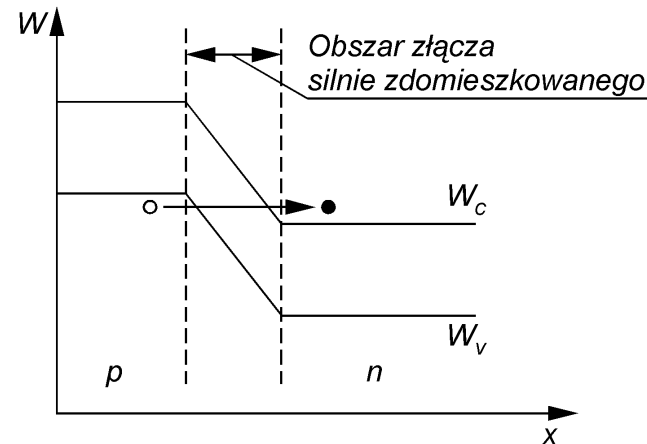

Charakterystyka złącza p-n uwzględnieniem zakresu przebicia

Wyróżnia się dwie podstawowe przyczyny gwałtownego wzrostu prądu:
przebiecie Zenera i przebiecie lawinowe

Przebiecie Zenera (zjawisko Zenera, zjawisko tunelowe) występuje w złączach o cienkiej warstwie zaporowej.

Przy polaryzacji złącza w kierunku zaporowym natężenie pola w cienkiej warstwie zaporowej osiąga duże wartości.

Ilustracja przebiecia Zenera modelu pasmowym złącza

Tunelowe przejście elektronów z pasma walencyjnego przez barierę potencjału (pasma zabronione) do pasma przewodnictwa bez konieczności pobierania energii.

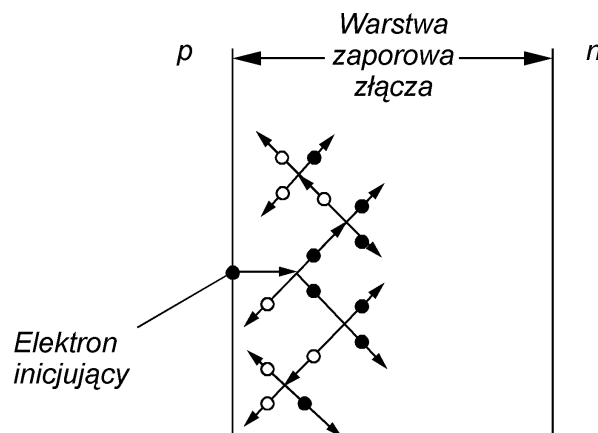
Występuje w diodach o napięciu wejścia w zakres przebiecia (napięcia zaporowego) mniejszego od 5 V

Zjawisko lawinowej jonizacji zderzeniowej

Swobodny nośnik poruszając się ruchem przyspieszonym w polu elektrycznym może uzyskać energię kinetyczną wystarczającą do jonizacji zderzeniowej.

Rozrywa on wiązanie atomów w sieci powstaje para nośników elektron-dziura.

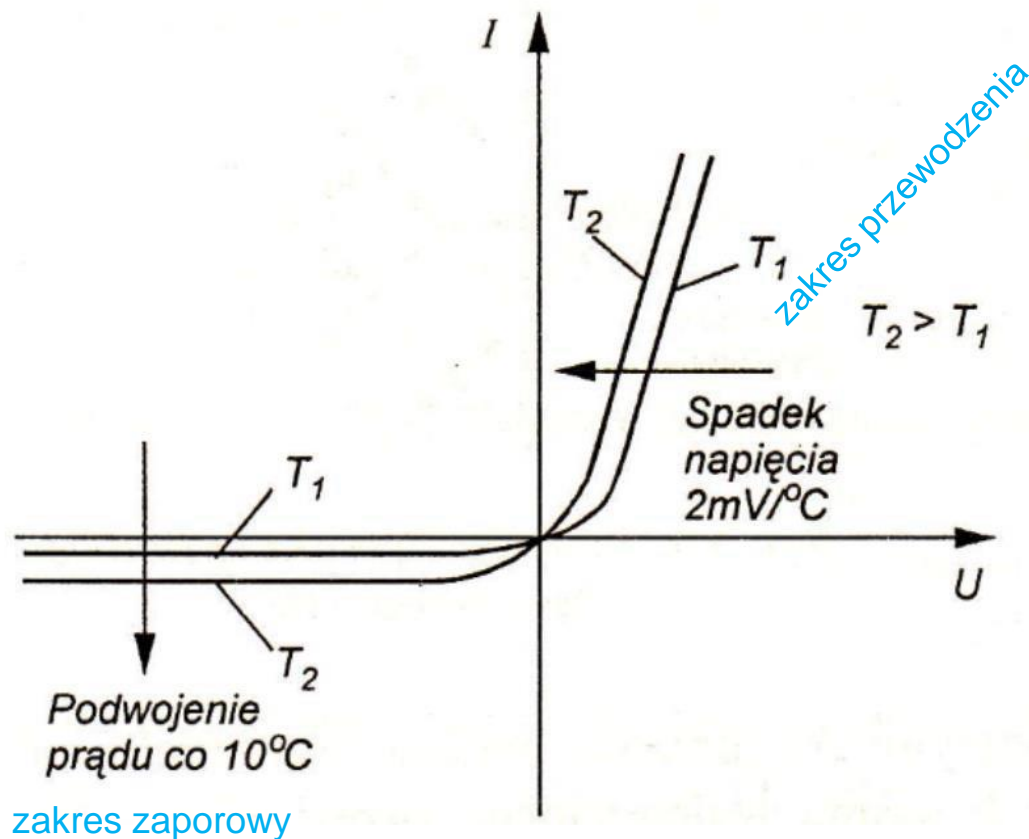
Te z kolei uzyskując wystarczającą energię kinetyczną kontynuują proces jonizacji.

Ilustracja zjawiska powielania lawinowego

Występuje w diodach o napięciu wejścia w zakres przebicia (napięcia zaporowego) większego od 7 V

Wpływ temperatury na charakterystykę napięciowo-prądową złącza p-n

W zakresie przewodzenia w miarę wzrostu temperatury napięcie na złączu maleje w tempie ok. $2 \text{ mV}/^\circ\text{C}$.

W zakresie zaporowym ze wzrostem temperatury rośnie wartość prądu nasycenia złącza.

Prąd zwiększa się dwukrotnie przy wzroście temperatury o ok. 10°C .

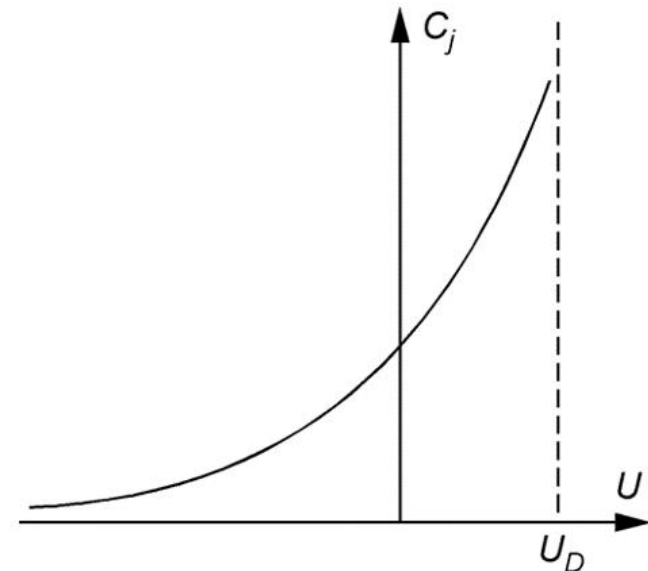
Zmiany szerokości warstwy zaporowej przy zmianie napięcia polaryzacji złącza.

Szerokość warstwy zaporowej $l_d \approx \sqrt{|U_D - U|}$

przy polaryzacji w kierunku zaporowym warstwa zaporowa rozszerza się

W złączu ładunek jest magazynowany w warstwie zaporowej tworząc pojemność złączową.

Jest to pojemność jakby kondensatora utworzonego z dipolowych warstw ładunków oddalonych od siebie na odległość równą szerokości warstwy zaporowej.

Zależność pojemności złącza C_j od napięcia

Złącze p-n

K O N I E C